

Ένα Μπλουζάκι Ταξιδεύει στην Παγκόσμια Οικονομία

Ένα συναρπαστικό βιβλίο της Pietra Rivoli

Κατά τη διάρκεια μιας συγκέντρωσης διαμαρτυρίας κατά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου το 1999, η Pietra Rivoli, καθηγήτρια Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Georgetown, παρακολουθούσε καθώς μία ακτιβίστρια όταν πήγε στο μικρόφωνο ρώτησε τους συγκεντρωμένους, “Ποιος έχει φτιάξει το μπλουζάκι που φοράτε; Μήπως ένα παιδάκι στο Βιετνάμ, δεμένο σε μία μηχανή γαζώματος χωρίς νερό και τροφή. Ή μήπως ένα ανήλικο κορίτσι στην Ινδία που δουλεύει για 18 σεντς την ώρα, 90 ώρες την εβδομάδα χωρίς υπερωρίες. Που δεν μπορεί να πάει στην τουαλέτα χωρίς άδεια, να μιλήσει στα αλλα κορίτσια ή να διεκδικήσει τα δικαιώματά της. Που ζει σε ένα μικρό δωμάτιο μαζί με άλλα 12 κορίτσια, στη βρώμα και τη δυσωδία, για να κερδίζει χρήματα η Nike.”

Η Rivoli αποφάσισε να διερευνήσει αυτό το ερώτημα.

Αγόρασε ένα μπλουζάκι για \$5,99. Διαπίστωσε ότι είχε φτιαχθεί από μία εταιρία στο Μαϊάμι (Sherry Manufacturing), από λευκή φανέλλα που είχε υφανθεί σε ένα εργοστάσιο της Σαγκάης (Shanghai Knitwear), χρησιμοποιώντας βαμβάκι του Τέξας. Όταν έφθασε η ώρα να το πετάξει διαπίστωσε ότι τα χρησιμοποιημένα μπλουζάκια των Αμερικανών, που συνήθως τα δωρίζουν σε μη κυβερνητικές φιλανθρωπικές οργανώσεις, καταλήγουν μέσω ενός εμπορικού δικτύου χρησιμοποιημένων ρούχων στην Αφρική.

Η Rivoli πήρε συνεντεύξεις από τους βαμβακοπαραγωγούς στο Τέξας, εργάτες του εργοστασίου στην Κίνα, συνδικαλιστές και κλωστοϋφαντουργούς στον αμερικανικό Νότο, κυβερνητικούς παράγοντες στις ΗΠΑ και αλλού, και πωλητές χρησιμοποιημένων ρούχων στην Τανζανία, όπου καταλήγουν τα μπλουζάκια των Αμερικανών.

Τα περισσότερα προβλήματα, συμπεραίνει η Rivoli, δεν προκύπτουν με τη λειτουργία της αγοράς, αλλά με τις κρατικές παρεμβάσεις στη λειτουργία της. Επιδοτούμενοι αγρότες και κατασκευαστές, εισαγωγείς με φορολογικές ελαφρύνσεις, και άλλοι στην εμπορική αλυσίδα στηρίζουν την επιτυχία τους στην αποφυγή των κινδύνων και του ανταγωνισμού στο διεθνές εμπόριο, κάτι το οποίο υποχρεώνει τις φτωχές χώρες να μειώνουν τις τιμές και τους μισθούς τους κάτω από το επίπεδο επιβίωσης προκειμένου να ανταγωνιστούν.

Το βιβλίο της Ένα Μπλουζάκι Ταξιδεύει στην Παγκόσμια Οικονομία αποτελεί μία συναρπαστική αφήγηση για τη διάρθρωση και την ιστορία του διεθνούς εμπορίου στα

είδη ρουχισμού, και για τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και του προστατευτισμού από την Βρετανική αυτοκρατορία έως σήμερα.

Τα βασικά της συμπεράσματα συνοψίζονται στα εξής:

Πρώτον, οι ανησυχίες στον αναπτυγμένο κόσμο για τις αρνητικές επιπτώσεις του φθηνού εργατικού δυναμικού και των ειδών ένδυσης από την Κίνα για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα των αναπτυγμένων χωρών και τις επιχειρήσεις του κλάδου ένδυσης είναι ταυτόσημες με ανησυχίες που εκφράστηκαν σε προηγούμενους αιώνες, για παράδειγμα, από τους Βρετανούς κατασκευαστές μάλλινων υφασμάτων σχετικά με τις εισαγωγές φθηνών βαμβακερών από την Ινδία και την περιοχή της Νέας Αγγλίας των Ηνωμένων Πολιτειών. Ταυτίζονται επίσης με τις ανησυχίες που εκφράστηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα από τους κλωστοϋφαντουργούς της Νέας Αγγλίας, όταν ο κλάδος μετακινήθηκε προς τις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ, καθώς και τις ανησυχίες των Νότιων Πολιτειών στις αρχές του 20ου αιώνα, όταν ο κλάδος μετακόμισε στην Ιαπωνία. Παρόμοιες ανησυχίες εξέφρασαν οι Ιάπωνες κλωστοϋφαντουργοί του 20ου αιώνα αργότερα, όταν ο κλάδος μετακόμισε στο Χονγκ Κονγκ, την Κορέα, την Ταϊβάν και την Κίνα.

Δεύτερον, οι συνθήκες εργασίας και ασφάλειας στα εργοστάσια στην Κίνα, το Βιετνάμ και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες σε σύγκριση με τα δυτικά πρότυπα είναι πράγματι άσχημες. Ωστόσο, αυτές οι θέσεις εργασίας στα εργοστάσια συνιστούν σημαντική διέξοδο, για τις κατά κύριο λόγο γυναίκες εργαζόμενες που απασχολούνται στον κλάδο, που χωρίς αυτές θα παρέμεναν καταδικασμένες στην έσχατη φτώχεια, κλεισμένες στο σπίτι τους στο χωριό. Μπορεί η δουλειά στο εργοστάσιο να είναι σκληρή, αλλά συνιστά σημαντική βελτίωση σε σχέση με τις βαριές αγροτικές δουλειές που θα αναγκάζονταν να έκαναν αλλιώς.

Τρίτον, λόγω και του παγκόσμιου ακτιβισμού, οι συνθήκες εργασίας και ασφάλειας στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης έχουν βελτιωθεί. Ακόμη και στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι συνθήκες είναι πολύ καλύτερες από ό,τι ήταν στη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης στην Αγγλία και την Αμερική.

Τέταρτον, η πολυπλοκότητα και ο παραλογισμός των κανονισμών, των δασμών, των ποσοστώσεων, και των άλλων περιορισμών που οι αμερικανοί (και ευρωπαίοι) κλωστοϋφαντουργοί έχουν κατορθώσει να ενσωματώσουν στη νομοθεσία είναι αδιανόητη. Παρόλα αυτά, η αμερικανική (και ευρωπαϊκή) κλωστοϋφαντουργία δεν μπορεί να καταστεί βιώσιμη. Επιπλέον, τα μέτρα προστασίας εμμέσως βλάπτουν τις μακροχρόνιες προοπτικές άλλων δυναμικών κλάδων.

Πέμπτον, λόγω του συγκριτικού της πλεονεκτήματος, η θέση της Κίνας θα παραμείνει κυρίαρχη και θα ενδυναμώνεται στον κλάδο της παγκόσμιας κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης για τουλάχιστον τις επόμενες δεκαετίες.

Τέλος, υπάρχει μια εξαιρετικά ισχυρή δευτερογενής αγορά σε αναπτυσσόμενες χώρες, κυρίως στην Αφρική, για τα μεταχειρισμένα είδη ένδυσης από τις ΗΠΑ, την Ευρώπη και άλλες βιομηχανικές χώρες. Αυτό δείχνει ότι εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης για προϊόντα της κλωστοϋφαντουργίας θα μπορούσε εύκολα να καταστεί αυτοχρηματοδοτούμενη, όπως συμβαίνει για το χαρτί και τις εφημερίδες, το γυαλί, τα μεταλλικά κουτιά και τα πλαστικά.